

คู่มือ

การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประจำปี 2554

จัดทำโดย กองนโยบายและแผน
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

คำนำ

คู่มือการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประจำปี 2554 ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และผู้ที่สนใจศึกษาความรู้ได้ใช้เป็นคู่มือในการดำเนินกระบวนการบริหารความเสี่ยงและการวางระบบการควบคุมภายใน โดยในปี 2554 นี้ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปรับปรุงแนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในและการประเมินผลการควบคุมภายในบางส่วน โดยปรับลดแบบฟอร์มและรูปแบบการจัดทำรายงานที่มหาวิทยาลัยรวมทั้งส่วนราชการอื่นต้องปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งส่วนราชการจะต้องปฏิบัติและมีการกำกับดูแลโดยหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ

เนื้อหาภายในเอกสารประกอบด้วย บริบทที่เกี่ยวข้อง เหตุผลความจำเป็นในการดำเนินงาน คำจำกัดความ การกำหนดหน้าที่และผู้รับผิดชอบ ขั้นตอนการดำเนินกระบวนการและการจัดทำรายงานเสนอต่อผู้รับผิดชอบกำกับดูแล พร้อมแสดงตัวอย่างประกอบเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้อย่างชัดเจนขึ้น รวมทั้งได้รวบรวมแบบฟอร์มที่ใช้ดำเนินการไว้ในภาคผนวกแล้ว

การจัดทำคู่มือนี้หากมีข้อบกพร่องหรือความไม่สมบูรณ์ใดๆ ผู้จัดทำต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ พร้อมยินดีรับฟังคำแนะนำ ข้อเสนอแนะ เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการนำมาปรับปรุงผลงานให้ดียิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป และหวังว่าผู้ศึกษาคู่มือนี้จะได้รับประโยชน์ในการปฏิบัติงาน และส่งผลให้มหาวิทยาลัยดำเนินงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

กองนโยบายและแผน

ตุลาคม 2553

สารบัญ

	หน้าที่
บทที่ 1 บทนำ	5
บริบทที่เกี่ยวข้อง	5
นโยบายการปฏิรูประบบราชการ	5
พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545	6
แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ.2546-2550)	7
พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 2546	8
หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	9
ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมฯ	11
บทที่ 2 นโยบาย กรอบการดำเนินงาน และแนวทางการดำเนินการ	12
ความจำเป็นในการนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในการดำเนินงาน	12
ความหมายของการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน	12
นโยบายการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัย	14
โครงสร้างการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัย	14
การกำหนดผู้รับผิดชอบและหน้าที่ความรับผิดชอบ	14
แนวทางการบริหารความเสี่ยงและวางระบบการควบคุมภายใน	14
บทที่ 3 การบริหารความเสี่ยง	22
การกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน	23
การระบุความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยง	28
การประเมินความเสี่ยง	35
การประเมินการควบคุมที่มีอยู่	43
การจัดการความเสี่ยง	47
การรายงาน	49
การติดตามผล	49
สรุปแบบฟอร์มที่ใช้ในการจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยง	53
บทที่ 4 การควบคุมภายใน	54
มาตรฐานการควบคุมภายใน	54
สภาพแวดล้อมการควบคุม	54

สารบัญ(ต่อ)

		หน้าที่
การประเมินความเสี่ยง	55	
กิจกรรมการควบคุม	55	
สารสนเทศและการสื่อสาร		55
การติดตามประเมินผล	55	
แบบประเมินองค์ประกอบของการควบคุมภายใน	56	
การจัดทำรายงานการควบคุมภายในตามระเบียบฯ ข้อ 6	57	
สรุปแบบฟอร์มที่ใช้ในการจัดทำรายงานการควบคุมภายในตามระเบียบฯ ข้อ 6		62
สรุปแบบฟอร์มที่ใช้ในการจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมฯ		63

บทที่ 1 : บทนำ

บริบทที่เกี่ยวข้อง

นโยบายการปฏิรูประบบราชการ

นโยบายการปฏิรูประบบราชการมี 5 ประการ¹ คือ

1. ปฏิรูประบบราชการให้มีประสิทธิภาพ และมีโครงสร้างที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ พร้อมเร่งตรากฎหมายเพื่อปรับโครงสร้างกระทรวง ทบวง กรม เพื่อให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลก และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม
2. ปรับปรุงบทบาทของภาครัฐจากเดิมที่ เป็นผู้ปฏิบัติและควบคุมเป็นผู้อำนวยการควบคุม และให้การสนับสนุนดำเนินงานของภาคเอกชนและประชาชน โดยส่งเสริมให้ภาคเอกชนและประชาชนมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการปฏิรูประบบราชการ
3. ปรับกระบวนการบริหารราชการโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการข้อมูลข่าวสารอย่างกว้างขวาง รวดเร็ว และเท่าเทียม
4. เร่งพัฒนาคุณภาพของข้าราชการให้มีทัศนคติเอื้อต่องานบริการประชาชน รวมทั้ง ทบสวน กฎหมาย ระเบียบ ขั้นตอน และวิธีปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารงานมีความยืดหยุ่น มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีการประเมินผลที่เป็นระบบและเป็นธรรม
5. เร่งรัดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดทำและจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ และส่งเสริมให้กระทรวง ทบวง กรม มีบทบาทในการตัดสินใจมากขึ้น พร้อมทั้งจัดให้มีระบบควบคุมตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส

การปฏิรูประบบราชการได้แสดงเป้าหมายหลักไว้ 3 ประการ

1. การจัดส่วนราชการใหม่โดยคำนึงถึงยุทธศาสตร์ของชาติในแต่ละด้าน บูรณาการภารกิจเดียวกันให้เป็นส่วนราชการเดียวกัน เป็นผลให้กำหนดแผนบริหารงานได้ กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารแต่ละระดับให้ชัดเจน ทั้งด้านนโยบาย การกำกับดูแล และการปฏิบัติงาน
2. พัฒนาการจัดองค์กร การปฏิบัติราชการและพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการปฏิรูประบบราชการในระยะต่อไป

¹ วิเคราะห์แนวนโยบายการปฏิรูประบบราชการ และร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการปฏิรูประบบราชการของรัฐบาล, รายงานการพิจารณาของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาและติดตามการปฏิรูประบบราชการวุฒิสภา

3. กำหนดแบบแผนการปฏิบัติราชการที่จะทำให้เกิดการบริหารราชการที่ดี มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติราชการให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และวัดผลสัมฤทธิ์ของงานได้

จากเป้าหมายดังกล่าวจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 เพื่อแปลงแนวคิดในการปฏิรูประบบราชการให้อยู่ในรูปแบบกฎหมาย เพื่อให้มีผลบังคับให้ส่วนราชการต้องปฏิบัติ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2546 เห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2546 – 2550) โดยมีหลักการสำคัญคือ “การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ตามความที่ปรากฏอยู่ในมาตรา 3/1 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545

และเพื่อให้มีส่วนราชการมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและมีบรรทัดฐานเดียวกัน จึงได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีในการปฏิบัติราชการ และให้ส่วนราชการยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติตาม และจะนำไปสู่ผลลัพธ์ของการบริหารราชการที่ดีตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูประบบราชการในที่สุด

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545

เป็นการนำแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูประบบราชการ มาแปลงให้อยู่ในรูปกฎหมาย เพื่อให้เกิดการบังคับใช้ตามเจตนารมณ์ ที่ได้แสดงเหตุผลของการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ ฉบับนี้ ไว้ชัดเจนว่า

“โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระบบบริหารราชการ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ และการให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้การบริหารราชการแนวทางใหม่ต้องมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และแผนปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละระดับได้อย่างชัดเจน มีกรอบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการกำกั้นนโยบาย และการปฏิบัติราชการ”

และในมาตรา 3/1 วรรค 3 แห่งพระราชบัญญัติฯ ได้บัญญัติไว้ว่า

“มาตรา 3/1 การบริหารราชการตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ ลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลงาน

การจัดสรรงบประมาณและการบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติหน้าที่ต้องคำนึงถึงหลักการตามวรรคหนึ่ง

ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ตามความเหมาะสมของภารกิจ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรานี้ จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการปฏิบัติราชการ และสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติก็ได้”

จากมาตรา 3/1 นี้ จึงได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการ และบังคับใช้ในส่วนราชการ เพื่อเป็นการกำหนดกรอบและทิศทางที่ส่วนราชการจะต้องปฏิบัติ จึงเป็นที่มาของ “พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546”

มหาวิทยาลัยในฐานะส่วนราชการ มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการตราพระบัญญัติฯ นี้ขึ้น

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2546 -2550)

ในระยะเวลาที่ผ่านมา โลกได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมาย ทั้งมิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง การที่ประเทศไทยตกอยู่ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบราชการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งจุดอ่อนของระบบราชการที่สั่งสมมานาน และพัฒนาความเข้มแข็ง เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยจะต้องยึดหลักการสำคัญคือ การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามความที่ปรากฏในมาตรา 3/1 ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545

คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2546 ให้ความเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2546 – 2550) โดยกำหนดวิสัยทัศน์ใหม่ของการพัฒนาระบบราชการไว้ดังนี้

“พัฒนาระบบราชการไทยให้มีความเป็นเลิศ สามารถรองรับกับการพัฒนาประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ โดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และประโยชน์สุขของประชาชน”

โดยกำหนดเป้าประสงค์รวม 4 ประการคือ

1. พัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนที่ดีขึ้น
2. ปรับบทบาทภารกิจและขนาดให้มีความเหมาะสม
3. ยกระดับขีดความสามารถและมาตรฐานการทำงานให้อยู่ในระดับสูงและเทียบเท่าเกณฑ์สากล
4. ตอบสนองต่อการบริหารปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ในยุทธศาสตร์ที่ 1 การปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงาน กำหนดมาตรการ
ข้อ 1.3 ไว้ว่า

“มาตรการ 1.3 ปรับเปลี่ยนระบบการควบคุมภายในของส่วนราชการให้มีความ
ทันสมัยขึ้น โดยเฉพาะการควบคุมก่อนดำเนินงาน เช่น การบริหารความเสี่ยง และการควบคุม
ภายหลังการดำเนินงาน เช่น การตรวจสอบความคุ้มค่าของเงิน (Value-for-money Audit) เป็นต้น”

และเพื่อให้เกิดการผลักดันให้มีการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย
(พ.ศ. 2546 – พ.ศ. 2550) ไปสู่การปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือในการนำไปสู่การปฏิบัติ
คือการตราและบังคับใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.
2546 ตามเงื่อนไขของมาตรา 3/1 ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5)
พ.ศ. 2545 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาระบบราชการให้แก่หน่วยงานภาครัฐต่างๆ

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

เป็นการนำแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูประบบราชการ มากำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติใน
การบริหารราชการในรูปของกฎหมายเพื่อให้มีผลบังคับใช้ เป็นการกำหนดขอบเขต แบบแผน วิธี
ปฏิบัติราชการเพื่อให้การบริหารราชการบรรลุเป้าหมาย เป็นการสร้างแรงผลักดันให้เกิดการ
ปรับเปลี่ยนวิธีและวัฒนธรรมการทำงาน รวมไปถึงมาตรการสร้างแรงจูงใจเพื่อเสริมสร้างการ
บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพราะถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ(ฉบับที่ 5) พ.ศ.
2545 จะบัญญัติหัวข้อให้ส่วนราชการปฏิบัติ แต่ไม่ได้มีการกำหนดวิธีปฏิบัติให้เป็นไปในทาง
เดียวกัน ทำให้ไม่สามารถวัดผลการปฏิบัติงานของภาครัฐได้ชัดเจน จึงได้กำหนดกฎหมายในรูปแบบ
กฎหมายเพื่อให้ส่วนราชการต้องปฏิบัติ และสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การ
พัฒนาระบบราชการไทย(พ.ศ. 2546- พ.ศ. 2550)

พระราชกฤษฎีกาฯ นี้มีทั้งหมด 9 หมวด 50 มาตรา มีสาระสำคัญในการกำหนดขอบเขต
แบบแผน วิธีปฏิบัติราชการ เพื่อให้การบริหารราชการบรรลุเป้าหมายตามหลักการบริหารกิจการ
บ้านเมืองที่ดี

ในหมวด 1 มาตรา 6 เป็นการกำหนดขอบเขตหรือความหมายของคำว่า “การบริหาร
กิจการบ้านเมืองที่ดี” เป็นการแสดงวัตถุประสงค์ของการบริหารราชการตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติ
ไว้ในพระราชกฤษฎีกาฯ และจะเป็นแนวทางให้ส่วนราชการไปปฏิบัติภารกิจที่กำหนดเป้าหมายไว้
เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของพระราชกฤษฎีกาฯ

การบริหารราชการเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายตาม มาตรา 6 ได้แก่

- (1) เกิดผลประโยชน์สุขของประชาชน
- (2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- (3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ

- (4) ไม่มีขั้นตอนในการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- (5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
- (6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- (7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

ในมาตรา 6 (7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ มีความหมายคือ มีการตรวจสอบ และวัดผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดการควบคุมตนเอง (Internal Control) ซึ่งจะทำให้เกิดการผลักดัน การปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักที่นำมาใช้บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย ช่วยส่งเสริมให้องค์กรดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นองค์กรให้แก่บุคคลภายนอก และทำให้เกิดการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการทำงานคือ ขบวนการ หรือขั้นตอนในการทำงานหรือกิจกรรมใด ๆ ที่จัดขึ้นในหน่วยงาน โดยเริ่มต้นจากงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบของแต่ละคน งานที่ได้รับคำสั่งให้ทำ หรืองานที่ร่วมกันทำ จะต้องเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก คือ

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

1. หลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ คำนึงถึงความ เป็นธรรมและมีความยุติธรรม ไม่ละเมิดหรือหลีกเลี่ยงอย่างตั้งใจ

แนวทางปฏิบัติในหน่วยงาน

- ให้มีการเผยแพร่ความรู้เรื่อง กฎ ระเบียบของหน่วยงาน
- สร้างจิตสำนึกแก่ผู้ปฏิบัติงานในการใช้ กฎ ระเบียบ ด้วยความเป็นธรรม
- มีการทบทวน ปรับปรุง กฎ ระเบียบ และกระบวนการดำเนินงานให้เป็นธรรม และทัน ต่อสถานการณ์

2. หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยสร้างค่านิยมที่ดีในการ ปฏิบัติงานและถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน เสียสละ มีระเบียบวินัย มีการพัฒนา ตนเอง

แนวทางปฏิบัติในหน่วยงาน

- การกำหนดจรรยาบรรณของหน่วยงานและข้าราชการ
- จัดให้มีระบบการร้องเรียนในการให้บริการของหน่วยงาน
- รมรงค์ให้มีการใช้หลักคุณธรรมอย่างกว้างขวางในบุคลากรทุกระดับ
- จัดกิจกรรมส่งเสริมความมีคุณธรรมของหน่วยงาน และการประชาสัมพันธ์ให้ทราบ

3. หลักความโปร่งใส หมายถึง การปฏิบัติงานโดยไม่ทุจริต คอร์รัปชัน มีกระบวนการให้ตรวจสอบความถูกต้องในการทำงานได้ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวก

แนวทางปฏิบัติในหน่วยงาน

- สร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส และสร้างให้เป็นวัฒนธรรมใหม่ในการทำงาน
- ให้หน่วยงานปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ และมีระบบให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวก
 - ปรับปรุงระบบสารสนเทศและระบบจัดเก็บเอกสารให้สะดวกต่อการสืบค้นและเผยแพร่
 - จัดทำประกาศและคู่มือการให้บริการ ระบุขั้นตอนและระยะเวลาที่ชัดเจน
 - มีระบบติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล รับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย

4. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมมือกันจากทุกฝ่ายในการปฏิบัติงานขององค์กร เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาแสดงความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจในเรื่องต่างๆ

แนวทางปฏิบัติในหน่วยงาน

- ปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกลไกการให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม
- กระจายอำนาจการบริหารงานในหน่วยงาน
- ผนึกเพื่อสร้างจิตสำนึกเรื่องการมีส่วนร่วมแก่บุคลากรภายในหน่วยงาน

5. หลักความรับผิดชอบ หมายถึง ความตระหนักในหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบ ความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และกล้าที่จะยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง และพร้อมแก้ไขปรับปรุง

แนวทางปฏิบัติในหน่วยงาน

- ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดี
- สร้างความสำนึกเรื่องความรับผิดชอบของตนเอง(Self-Accountability) เช่น ระบบประเมินตนเอง ระบบประเมินแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
 - ส่งเสริมผู้มีความรู้ความสามารถ โดยการใช้ระบบการให้รางวัล และระบบจูงใจ

6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานอย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีความประหยัด มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

แนวทางปฏิบัติในหน่วยงาน

- การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด
- ลดขั้นตอนการให้บริการ/การทำงาน
- การกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานการทำงาน
- มีระบบรายงานผลที่มีความสอดคล้องกับระบบการประเมินผล

ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ข้อ 7.5 กำหนดให้ใช้มาตรการส่งเสริมและกำกับให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่ง กำหนดแผนการสร้างความโปร่งใสและป้องกันการทุจริตประพฤติกมิชอบในระบบราชการ และให้มีการรายงานผลการดำเนินงานในรอบปีต่อคณะรัฐมนตรี

ระเบียบฯ นี้จึงได้ถูกกำหนดขึ้น เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐนำมาตรการที่กำหนดขึ้นในระเบียบไปใช้เป็นแนวทางจัดวางระบบการควบคุมภายใน และให้รายงานการควบคุมภายในต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกปี

การควบคุมภายในคือกระบวนการปฏิบัติงานที่จัดให้มีขึ้นเพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และให้สอดคล้องกับมาตรฐานการควบคุมภายในซึ่งเกี่ยวข้องกับการประเมินความเสี่ยง โดยเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ชัดเจนซึ่งเป็นเป้าหมายที่ต้องการบรรลุความสำเร็จ การประเมินความเสี่ยงคือการระบุความเสี่ยงและการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว การกำหนดกิจกรรมควบคุมหรือกำหนดระบบการควบคุมภายใน ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับความเสี่ยงและผลการประเมินความเสี่ยง และให้มีการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนดเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์

นอกจากนั้น ให้มีการสื่อสารข้อมูลข่าวสารไปยังบุคลากรทุกระดับและหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกที่มีการใช้ข้อมูลนั้นๆ โดยให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ได้ทันกำหนดเวลาและงานสำเร็จ และควรให้มีการติดตามประมวลผลการควบคุมภายในเพื่อประเมินคุณภาพการดำเนินงาน และเพื่อให้มั่นใจว่าจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องได้รับการแก้ไข/ปรับปรุงอย่างทันทั่วทั้ง

จากบริบทที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ คือมูลเหตุว่าเพราะเหตุใดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครในฐานะหน่วยงานภาครัฐ จึงต้องดำเนินการกระบวนการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน โดยสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
2. เพื่อรายงานผลการดำเนินงานตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ
3. เพื่อรายงานการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายใน
4. เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานให้มหาวิทยาลัยและหน่วยงานย่อยบรรลุเป้าประสงค์ และดำเนินการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
5. เพื่อพัฒนาคุณภาพของผลการดำเนินงาน และแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องให้ดีขึ้น

และเพื่อให้การดำเนินการด้านการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีแนวทางที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับตรงกัน จึงได้จัดทำคู่มือการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยนี้ขึ้น